

Kalendarium stosunków
polsko-niemieckich w XX wieku

1914-1918	Pierwsza wojna światowa. Żołnierze polscy walczą we wszystkich armiach zaborczych
5 XI 1916	Władcy Niemiec i Austro-Węgier proklamują powstanie Królestwa Polskiego, nie określając zakresu jego suwerenności ani granic
X-XI 1918	Odrodzenie państwa polskiego; rozbrojenie austro-węgierskich i niemieckich wojsk okupacyjnych
1918/1919	Powstanie wielkopolskie
28 VI 1919	Podpisanie układu wersalskiego
1919-1921	Trzy powstania i plebiscyt na Górnym Śląsku
1922	Podział Górnego Śląska
1924	Reforma walutowa w Polsce. Wprowadzenie złotego
od 1925	Polsko-niemiecka „wojna celna”
1925	Układ w Locarno, w którym Niemcy gwarantują jedynie trwałość swych granic zachodnich
1926	Zamach stanu Józefa Piłsudskiego („zamach majowy”). Stopniowe ograniczanie demokracji parlamentarnej
1929-1935	Kryzys gospodarczy w Polsce i Niemczech
30 I 1933	Przejęcie władzy przez nazistów w Niemczech. Adolf Hitler kanclerzem Rzeszy. Upadek Republiki Weimarskiej. Początek rządów totalitarnych w Niemczech
1934	Polsko-niemiecka deklaracja o nieagresji
1938/1939	Polska odmawia ustępstw granicznych i współuczestnictwa w niemieckiej ekspansji na wschód
23 VIII 1939	Układ o nieagresji między Niemcami a ZSRR wraz z tajnym protokołem dodatkowym (tzw. układ Ribbentrop-Mołotow albo Hitler-Stalin)
1 IX 1939	Napaść Niemiec na Polskę. Początek drugiej wojny światowej
17 IX 1939	Wkroczenie Armii Czerwonej na teren Polski. Początek okupacji radzieckiej wschodnich ziem polskich

26 X 1939	Niemcy anektują tereny zachodniej Polski, a z Polski centralnej tworzą Generalne Gubernatorstwo, rządzone z Krakowa przez Hansa Franka
26/27 XII 1939	Pierwsza masowa egzekucja w okupowanej Polsce w Wawrze (przedmieście Warszawy)
1942	Początek masowej, systematycznej zagłady Żydów polskich i europejskich
19 IV 1943	Wybuch powstania w getcie warszawskim
26 IV 1943	Odkrycie masowych grobów polskich w Katyniu przez Niemców. Kryzys w stosunkach polsko-radzieckich, zakończony ich zerwaniem
1 VIII 1944	Wybuch powstania warszawskiego
1944/1945	Armia Radziecka i wojsko polskie wypierają Niemców z Polski i obszarów na wschód od Odry i Nysy. Ucieczka części ludności niemieckiej. Początek rządów komunistycznych w Polsce i budowy nowego systemu społeczno-gospodarczego
VI-VII 1945	„Dzikie wysiedlenia” ludności niemieckiej z terenów zajętych przez Polskę
VII-VIII 1945	Konferencja szefów rządów ZSRR, USA i Wielkiej Brytanii w Poczdamie. Ustalenie granicy polsko-niemieckiej na Odrze i Nysie oraz decyzja o wysiedleniu pozostałej ludności niemieckiej z Polski
1946-1948	Wysiedlenie ludności niemieckiej z Polski
1948-1956	Stalinizm w Polsce
23 V 1949	Utworzenie RFN
7 X 1949	Powstanie NRD
18 X 1949	Polska uznaje NRD i nawiązuje z nią stosunki dyplomatyczne
5 VII 1950	Przedstawiciele organizacji wypędzonych uchwalają w Stuttgarcie tzw. Kartę Wypędzonych ze stron ojczystrych. Postulują w niej „prawo do stron ojczystrych” i deklarują rezygnację z „zemsty i odwetu”
VII 1950	NRD podpisuje z Polską w Zgorzelcu układ o wytyczeniu ustalonej i istniejącej polsko-niemieckiej granicy państwowej (tzw. układ zgorzelecki). Granica na Odrze i Nysie „granica pokoju”
1952	Początek budowy socjalizmu w NRD. Pogorszenie się położenia materialnego ludności tego państwa. Walka z opozycją

- 17 VI 1953 Antykomunistyczne powstanie narodowe w NRD. Interwencja wojsk radzieckich. Utrzymanie się u władzy stalinowskiego przywódcy, Waltera Ulbrichta
- I 1955 Polska ogłasza zakończenie stanu wojny z Niemcami
- 5 V 1955 Wstąpienie RFN do NATO
- 14 V 1955 Powstanie Układu Warszawskiego, wśród którego sygnatariuszy znajdują się Polska i NRD.
- 5 XII 1955 Polski Czerwony Krzyż i zachodniemiecki Czerwony Krzyż zawierają porozumienie w sprawie wyjazdów z Polski Niemców pragnących połączyć się ze swymi rodzinami w RFN. Początek tzw. akcji łączenia rodzin
- X 1956 Władysław Gomułka I sekretarzem KC PZPR. Destalinizacja. Władze polskie głoszą gotowość nawiązania stosunków dyplomatycznych z RFN
- 2 X 1957 Polski minister spraw zagranicznych, Adam Rapacki, na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ przedstawia projekt utworzenia strefy bezatomowej w Europie Środkowej, która miała objąć Polskę, Czechosłowację, NRD i RFN (tzw. plan Rapackiego)
- 23 I 1958 Tzw. polska debata w niemieckim Bundestagu. Frakcje parlamentarne SPD i FDP występują do Bundestagu z wnioskiem o przystąpienie przez rząd RFN do rozmów z rządem polskim w sprawie nawiązania stosunków dyplomatycznych
- II 1958 Rząd RFN odrzuca plan Rapackiego
- 31 VIII 1959 W przemówieniu radiowym, wygłoszonym w związku z 20 rocznicą wybuchu drugiej wojny światowej, kanclerz RFN, Konrad Adenauer, wyraża gotowość RFN do uregulowania stosunków z Polską
- 28 II 1962 Memorandum ośmiu osobistości Niemieckiego Kościoła Ewangelickiego, w którym domagają się odrzucenia tzw. doktryny Hallsteina, zawarcia przez RFN paktu o nieagresji z Polską oraz warunkowego uznania granicy na Odrze i Nysie
- 7 III 1963 Podpisanie porozumienia o utworzeniu Przedstawicielstwa Handlowego RFN w Warszawie, a PRL w Kolonii
- 14 X 1965 Ogłoszenie memorandum Niemieckiego Kościoła Ewangelickiego „O sytuacji wypędzonych i stosunku narodu niemieckiego do wschodnich sąsiadów”

- 18 XI 1965 Oędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich w sprawie pojednania między obu narodami
- 15 III 1967 Podpisanie układu o przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy między Polską a NRD na okres 20 lat
- 2 III 1968 Grupa katolików zrzeszonych w Kole z Bensbergu ogłasza memorandum, w którym domaga się pokojowego uregulowania stosunków z Polską i wzywa do uznania powojennego terytorialnego *status quo*
- 17 V 1969 Władysław Gomułka ponawia pod adresem RFN ofertę nawiązania wzajemnych stosunków dyplomatycznych
- 1969 Początek spotkań w Magdeburgu w ramach tzw. seminariów polskich, które z biegiem czasu stają się jedynym niezależnym forum dyskusyjnym na temat stosunków polsko-niemieckich w NRD. Jego członkowie są niejednokrotnie prześladowani przez policję polityczną Stasi
- 6-8 XII 1970 Wizyta kanclerza RFN, Willy'ego Brandta, w Warszawie. Podpisanie układu o podstawach normalizacji stosunków (tzw. układ warszawski). Nawiązanie wzajemnych stosunków dyplomatycznych i uznanie przez RFN granicy na Odrze i Nysie
- I 1972 Otwarcie granicy dla ruchu turystycznego między PRL a NRD. Pierwsze swobodne wyjazdy zagraniczne Polaków i Niemców z NRD
- II 1972 Utworzenie mieszanej Komisji UNESCO PRL i RFN do spraw Podręczników Szkolnych. Początek prac nad rewizją treści podręczników w obu krajach
- 17 V 1972 Ratyfikacja „układu warszawskiego” przez niemiecki Bundestag i Bundesrat
- 1974 RFN przyznaje Polsce kredyt w wysokości 1 mld DM
- 9 X 1975 Podpisanie w Warszawie przez ministrów spraw zagranicznych Polski i RFN porozumień dotyczących nieuregulowanych spraw w stosunkach polsko-niemieckich. Okazją do zawarcia tego porozumienia było spotkanie przywódców obu państw, Edwarda Gierka i Helmuta Schmidta, na konferencji w Helsinkach (2 VIII 1975 r.). W Warszawie podpisano m.in. umowę o kredytach dla Polski oraz o wznowieniu wyjazdów Niemców z naszego kraju
- 13 XII 1981 Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce

1981/1982	Spontaniczna pomoc ludności RFN dla Polski (tzw. akcja paczek)
1981-1989 XI 1989	Emigracja kilkuset tysięcy obywateli PRL do RFN „Msza pojednania” w Krzyżowej z udziałem polskiego premiera, Tadeusza Mazowieckiego, i kanclerza RFN, Helmuta Kohla
3 X 1990	Zjednoczenie Niemiec
14 XI 1990	Podpisanie polsko-niemieckiego traktatu o potwierdzeniu istniejącej granicy
17 VI 1991	Polsko-niemiecki traktat o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy